

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора Бойчука Юрія Дмитровича на дисертацію Зайцева Володимира Олексійовича “Підготовка майбутніх учителів основ здоров’я до позакласної роботи з учнями основної школи”, поданої на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Різде погіршення здоров’я дітей та шкільної молоді вимагає нових підходів до підготовки майбутніх учителів основ здоров’я, здатних на високому рівні здійснювати позакласну і позашкільну оздоровчо-виховну роботу на високому професійному рівні та забезпечувати вирішення цілої низки проблем щодо залучення школярів до різних видів занять фізичною культурою, їх участі в дозвільній оздоровчій діяльності та формування здорового способу життя.

Проблемі професійної підготовки майбутніх учителів основ здоров’я присвячено не так багато наукових праць. На жаль, на периферії уваги науковців залишається і проблема підготовки вчителів цього профілю до позакласної роботи. Обрана тема дослідження свідчить про глибоке усвідомлення дисертантом важливості й необхідності розробки нових концептуальних підходів та моделей професійної підготовки майбутніх учителів основ здоров’я до такої діяльності.

Формування готовності майбутніх учителів основ здоров’я до позакласної роботи з учнями основної школи має особливе значення, бо це засвідчує про соціальну спрямованість його педагогічних зусиль, прагнення вивести оздоровчо-виховний процес на рівень сучасних суспільних вимог, готовність до активного використання апробованого в соціумі оздоровчого досвіду з метою формування в учнів високого рівня культури здоров’я.

У цьому контексті актуальність теми дисертації Зайцева В.О. є незаперечною. Дисертантом виявлено низку суперечностей, які підсилюють

актуальність обраної теми, а саме між: об'єктивною потребою суспільства в підготовці компетентних фахівців у галузі фізичного виховання, спорту й основ здоров'я та недостатньою розробленістю цього питання в педагогічній теорії й практиці; зростаючими вимогами до професійної підготовки майбутніх учителів основ здоров'я з боку суспільства, громадськості, батьків, що зумовлені різким погіршенням стану здоров'я учнівської молоді, та їхньою нездатністю здійснювати оздоровчо-збережувальну діяльність у всіх ланках навчально-виховного процесу ЗОШ на належному рівні; необхідністю підвищення рівня професійної готовності майбутніх учителів основ здоров'я до позакласної роботи з учнями основної школи та нерозробленістю педагогічних умов її ефективного забезпечення.

Дисертаційну роботу виконано відповідно до тематичного плану наукових досліджень межах наукових досліджень ДЗ "Луганський національний університет імені Тараса Шевченка" "Методологія, теорія та практика підготовки фахівців напрямку "Здоров'я людини, валеологічна освіта та виховання" (державний реєстраційний номер 0110U007021).

Дисертант у своїй роботі намагається вибудувати стратегію і тактику наукового пошуку таким чином, щоб охопити увагою важливі складові професійної підготовки майбутніх учителів основ здоров'я до позакласної оздоровчо-виховної роботи. У зв'язку з цим важливо зазначити, що вихідні положення дисертації (об'єкт, предмет, мета, гіпотеза та завдання дослідження) є достатньо виваженими, взаємопов'язаними, такими, що мають логічний і цілком обґрунтований характер. Не викликає сумніву теоретико-методологічна основа дослідження. У процесі розв'язання поставлених завдань було використано комплекс адекватних та взаємодоповнюючих методів науково-педагогічного дослідження.

Дисертант демонструє належну структурованість наукового мислення. Розкриття сутності та структури готовності майбутніх учителів основ здоров'я до позакласної роботи як базової категорії, здійснювалося з урахуванням широкого її контексту, який відображає сучасні уявлення про

здоров'я людини в єдності різних його складових компонентів (фізичного, психічного, духовного та соціального).

У цілому нам імпонує той факт, що дисертантом у повній мірі розкрито наукове обґрунтування шляхів створення сприятливого середовища в педагогічних університетах для професійної рефлексії та презентації зразків відкритого оцінювання готовності майбутніх учителів основ здоров'я здійснювати позакласну роботу з учнями основної школи.

Дисертантом виконано значний обсяг науково-дослідної роботи, яка здійснювалася з 2009 по 2014 роки. Проаналізовано значну кількість наукових джерел (218 найменувань), вивчено ступінь наукової розробленості проблеми дослідження у науково-педагогічній думці та практиці вищої педагогічної освіти, запропоновано оригінальні шляхи професійної підготовки майбутніх учителів основ здоров'я до позакласної роботи.

У сформульованій дисертантом гіпотезі чітко простежується прагнення до комплексного вирішення даної проблеми, враховуючи ціннісні, інформаційні, науково-методичні, організаційні та інші аспекти навчально-виховного процесу, що дозволило автору інтегрувати відповідні знання з педагогіки та психології, теорії фізичної культури та валеології і на їх основі обґрунтувати концепцію та обґрунтувати дієві педагогічні умови підготовки майбутніх учителів основ здоров'я до позакласної роботи з учнями основної школи.

Детальне ознайомлення з матеріалом дисертації, аналіз основних її положень та висновків дозволяють нам констатувати, що автору дослідження вдалося успішно вирішити основні завдання та досягти мети науково-педагогічного пошуку. У зв'язку з цим ми вважаємо доцільним коротко зупинитися на тих конструктивних рішеннях та здобутках автора, які характеризуються науковою новизною, теоретичною і практичною значущістю. Такими рішеннями та здобутками дослідника ми вважаємо наступне.

У дисертації *вперше*: теоретично обґрунтовано педагогічні умови професійної підготовки майбутніх учителів основ здоров'я до позакласної роботи з учнями основної школи, що передбачають вдосконалення змісту професійно зорієнтованих дисциплін та практики за фахом з урахуванням мети, змісту, форм, методів та особливостей оздоровчої позакласної роботи, спрямованої на духовний, соціальний, психічний і фізичний розвиток школярів основної школи; упровадження в процес професійної підготовки інтерактивних форм і методів навчання, що сприяють підвищенню рівня професійної готовності студентів до реалізації оздоровчої роботи з учнями в процесі позакласної роботи; формування в студентів стійкої мотивації до формування культури здоров'я підлітків у процесі оздоровчої позакласної роботи; *вдосконалено* форми, методи та технології підготовки майбутніх учителів основ здоров'я до позакласної роботи з учнями основної школи; *подальшого розвитку* набули наукові уявлення про зміст професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі фізичного виховання, спорту й основ здоров'я; зміст, форми та методи позакласної роботи підлітками; шляхи використання інноваційних технологій у процесі підготовки фахівців у ВНЗ; критерії, показники та рівні сформованості професійної готовності майбутніх учителів основ здоров'я до позакласної роботи з учнями основної школи.

Не викликає сумніву практичне значення одержаних результатів дослідження, яке полягає в достатній готовності до впровадження в процес підготовки майбутніх учителів основ здоров'я, а саме: розроблено комплекс навчально-методичних та інформаційно-розвивальних матеріалів, спрямованих на оновлення навчальних програм низки фахових дисциплін; збагачення змісту навчальних та виробничих практик у контексті підготовки майбутніх учителів основ здоров'я до позакласної роботи з формування духовного, психічного, соціального та фізичного здоров'я учнів основної школи; творчі завдання з актуальної проблематики здоров'язбереження для самостійної роботи студентів з професійно зорієнтованих дисциплін; дидактичні матеріали щодо застосування інтерактивних форм і методів професійної підготовки майбутніх учителів основ здоров'я; дібрано та адаптовано методики діагностики професійної готовності

майбутніх учителів основ здоров'я до позакласної роботи з учнями основної школи.

Одержані результати дослідження можуть бути у вищих навчальних закладах різного рівня акредитації в процесі професійної підготовки майбутніх учителів основ здоров'я, учителів фізичної культури, фахівців з позакласної та позашкільної роботи; розробки навчально-методичного забезпечення підготовки майбутніх учителів основ здоров'я; у системі післядипломної освіти фахівців цієї сфери; у навчально-виховній та позакласній діяльності вчителів загальноосвітніх та спеціалізованих шкіл фізкультурно-спортивного профілю, у самоосвітній діяльності студентів фізкультурних та валеологічних спеціальностей.

Основні положення та результати дослідження на достатньому рівні впроваджено в навчальний процес професійної підготовки майбутніх учителів основ здоров'я різних вищих навчальних закладів України, про що свідчать відповідні надані довідки.

Проведена робота відкриває нові горизонти для подальших наукових розвідок, зокрема, в подальшому вдосконаленні процесу фахових дисциплін за рахунок використання інноваційних технологій особистісно зорієнтованого навчання, ІКТ, розробки інтегративних підходів до модернізації змісту підготовки майбутніх учителів основ здоров'я до позакласної роботи оздоровчого спрямування.

Публікації Зайцева В.О. якісно і кількісно відповідають чинним вимогам, у повному обсязі віддзеркалюють зміст та результати виконаного дослідження. Основні теоретичні положення й висновки дисертаційного дослідження відображено в 10 публікаціях автора, з них 8 – одноосібні, зокрема 8 статей у наукових фахових виданнях з педагогічних наук, одна з яких опублікована в зарубіжному періодичному виданні.

Загалом, дисертація Зайцева В.О. відповідає чинним вимогам, що висуваються до кандидатських дисертацій. Вона містить представлені автором для прилюдного захисту наукові положення, а також обґрунтовані й ретельно опрацьовані експериментальні результати. Поставлена мета

дослідження досягнута, завдання повністю розв'язано. У процесі дослідження одержано результати, які можуть бути використані в професійній підготовці майбутнього вчителя основ здоров'я. Основні теоретичні положення знайшли своє відображення у публікаціях автора.

Зміст автореферату повністю відповідає змісту дисертації.

Але, позитивно оцінюючи дослідження Зайцева В.О., варто звернути увагу на недоліки та моменти, що потребують уточнення і додаткового роз'яснення:

1. Занадто детально представлено опис рівнів професійної готовності майбутніх учителів основ здоров'я до позакласної роботи з учнями основної школи (табл. 1.1, табл. 1.2, табл.1.3). Вважаємо, що їх можна було б помістити у додатки.
2. У підрозділі 1.1. "Підготовка як психолого-педагогічна проблема" аналіз окремих дисертаційних досліджень викладено занадто деталізовано.
3. Підрозділ 1.2. "Сутність, зміст та форми позакласної роботи з основ здоров'я у загальноосвітніх навчальних закладах", не зважаючи на важливість питань, що розкриваються у підрозділі, він є перевантаженим за обсягом (40 стр.).
4. Матеріали підрозділів 2.2. "Зміст підготовки майбутніх учителів основ здоров'я до позакласної роботи з учнями основної школи" і 2.3. "Організація процесу підготовки майбутніх учителів основ здоров'я до позакласної роботи з учнями основної школи" можна було б подати в межах одного підрозділу.
5. У роботі часто зустрічається формулювання "виховання здорових учнів у процесі позакласної роботи" та "формування культури здоров'я школярів у процесі позакласної роботи". Разом з тим, в тексті не розкриваються, чи є ці поняття тотожними. Бажано було б конкретизувати чи є між ними відмінності, якщо є то які?

Варто зазначити, що ці зауваження ні в якому разі не впливають на загальну позитивну оцінку роботи, не знижують її актуальності та значущості.

Загальний висновок. Дисертаційне дослідження В.О. Зайцева робить гідний внесок у розробку практичних шляхів підготовки майбутніх учителів основ здоров'я до позакласної роботи з учнями основної школи. Це фундаментальна, завершена науково-дослідна робота, виконана в контексті нових наукових підходів до теорії і методики професійної освіти. Ураховуючи актуальність теми, наукову новизну отриманих результатів та їх теоретичну і практичну значимість, а також відповідність поданої роботи вимогам пп. 9, 11, 12, 13, 14 "Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника", затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567, що дає підстави для присудження **Зайцеву Володимирі Олексійовичу** наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри здоров'я людини
та корекційної освіти Харківського
національного педагогічного
університету імені Г.С. Сковороди

Бойчук Ю.Д.

